



Ese de trei ori in septimana: Mercuri-a, Vineri-a si Domineo'a, candu o colá intréga, candu numai diumetate, adeca dupa momentulu impregiurarilor.

Pretulu de prenumeratiune:

pentru Austria:
pe anu intregu 8 fl. v. a.
" diumetate de anu 4 " " "
" patraru 2 " " "
pentru Romani'a si strainetate:
pe anu intregu 16 fl. v. a.
" diumetate de anu 8 " " "
" patraru 4 " " "

ALBINA.

Prenumeratiunile se facu la toti dd. corespundintii nostri, si d'adrepulu la Redactiune **Josefstadt, Langgasse Nr. 43**, unde suntu a se adresá si corespundintiele, ce privesu Redactiunea, administratiunea séu speditur'a cate vor fi nefrancate, nu se vor primá, éra cele anonime nu se vor publicá.

Pentru *anuncio* si alte comunicatiuni de interesu privatu — se respunde cate 7 cr. de linie repetirile se facu cu pretiu scadiutu. Pretiulu timbrului cate 80cr. pent una data, se antocipa.

Viena 12/24 mart. 1868.

Nemtii din Viena avura sambeta sér'a bucuria mare, orasiulu s'a luminatu, ministrii si statu'a lui Iosifu II. primira ovatiuni, — tóte acestea pentru cà sambeta tardú dupa médiadi incheiandu-se desbaterea generala a supr'a proieptului de lege in privint'a casetoriei civile, cu mare majoritate de voturi s'a trecut peste pedec'a ce o punea concordatulu in asta privintia.

Dupa capitala fecera demonstratiuni orasiele provinciale. Merita inse se ni insemnamu cà aceste demonstratiuni nu sunt menite legii pentru casetori'a civila ci caderii concordatului. Majoritatea poporului asiè si-esplica demonstratiunile, si tiene mortisiu cumca concordatulu nu mai esiste. Intieligint'a vede in demonstratiuni unu spriginu pentru ministeriu, adeca ca densulu se póta provocá la opiniunea publica din monarchia candu va pretinde de la Rom'a incetarea concordatului.

Ovatiunile aceste fura obieptulu feluriteloru discussiuni d'aristice de sambeta pana astadi, candu o nóua causa straina atrase a supra-si atentiunea, este caus'a Poloniei.

Unu ucasu alu Ciarului sterge si numirea de regatu a Poloniei, o incorporéza la Rusi'a astfelu ca se se guverneze de acum nainte in tocm'a casí cele lalte provincie rusesci, in mani'a tratatelor europe ne cari asecurau Poloniei o administratiune separata.

Foile dualistice folosescu acésta ocaziune pentru a face Poloniei cele mai dureróse necrológe, a-i deplange sórtea trista acum candu i se sterge si numele, candu biét'a Polonia trece din sirulu tieriloru víi, dupa ce mai nainte si-a perdutu natiunalitatea prin rusificare.

Noi recunóscemu cà tóte aceste ne-

crológe sunt meritate, si noi compatimu Poloni'a in tocm'a ca dualistii daca nu mai multu. Inse acum dualistii se se feré-sca ca nu cumva mai tardú noi se fimu indreptatiti a li spune: „ati vediutu tien-dur'a in ochii altuia dar nu vedeti b'ern'a in ai vostri“, mai tardú intielegemu a-tunci candu va vení pe tapetu caus'a Transilvaniei.

Poloni'a si-perde numele acum'a candu e dejá mai tóta rusificata, asiè-dara nu póte sentí durere mare pentru acésta perdere, precum ar sentí Transilvan'i'a daca si-ar perde numele acum'a pana ce inca nu e magiarisata.

Vom vedé ce direptiune vor luá dualistii in caus'a Transilvaniei care densii vor s'o deslege la Pesta, si apoi vom judecá daca va fi cu cale se reproducemu necrológele ce acum nemtii si ungurii le facu Poloniei candu acést'a si-perde numele. —

Delegatiunile si-gata astadi lucrari-le. Ministerial'a „N. Fr. Pr.“ afirma cà densele n'au multiamitu pre nemti. Ungurii cu atata mai putienu se vor fi multiamindu, de órace le-au creatu de dragulu afaceriloru comune pre cari le inventasera nemtii si nu densii (ungurii.) Pentru noi: catu cu densele, atatu fora de densele.

Sórtea cestiunei de natiunalitate.

Individulu are multe drepturi, si intre acestea ocupa locul antaiu dreptulu celu mai santu, carele se numescu dreptulu de esistintia (dreptulu d'a esiste). In recunóscerea santiei acestui dreptu consentiescu toti scrietorii dreptulu naturalu, toti se pléca naintea lui si-lu naltia peste tóte.

Natiunea, care nu este de catu unu individuu séu o individualitate intru intiesulu celu largu, asidere trebuie se puna la locul antaiu dreptulu seu de esis-

tintia. Noi romanii asiá am si facutu purrea.

Dreptacea in numele esistintiei nóstre am pretinsu de la legelatiunea tierii ca se ni recunóscá si se ni se asecuré garantiele ce noi le credemu neaperatu necesarie pentru desvoltare esistintiei nóstre natiunali, — càci desvoltarea este misiunea individiloru si a popóreloru reunite in viét'a de statu.

Cari sunt acele garantie de esistintia si desvoltare natiunala? Au spusu deputatii romani si serbi in proieptulu de lege ce densii l'au compusu in asta privintia pentru a-lu asterne dietei.

Ni remane acum a desbate intrebaréa: care va fi sórtea acestui proieptu de lege alu deputatiloru romani si serbi, adeca ce va otari diet'a?

Abstragendu de la cercustantiele politice si de la despusetiunea ce domnesce in senulu unoru partite, si judecandu intrebarea numai dupa posibilitatiele naturali, vom dice cumca trei felurii de otariri sunt cu potintia din partea dietei, si a nume

1) diet'a primesce proieptulu deputatiloru romani si serbi en bloc, adeca intregu si nemodificatu;

2) diet'a pusa in starea intre a incuvintia totulu si intre a nu dá nemica, alege o cale de medilocu si dá natiunalitatiloru numa cateva drepturi, adeca incuviintiéza numai unele putiene din cele multe pretensiuni ce le formamu;

3) diet'a nu ni dá nemica.

Aceste trei casuri sunt cu potintia din partea dietei. Si daca acum ne vom intrebá: care dintre aceste trei otariri vine mai bine la socotéla interesului nostru natiunale? vom aflá cumca casulu 1 este celu mai de doritu; si daca intr'acést'a n'am poté reesi, apoi dorimu casulu alu 3, dar casulu alu 2 nu-lu dorimu càci numai de acést'a ne inspaimentamu.

Suntemu detori a demustrá asertiunea acést'a a nóstra, si incercandu demustrarea luamu in vedere nainte de tóte —

Casulu primu, adeca cumca proieptulu deputatiloru romani si serbi se va primá intregu. Ací demustrarea este mai lesne de catu se-i menimu locu multu pentru cà e prè naturalu ca natiunei se convina mai bine acelu proieptu de lege ce l'au facutu chiar mandatarii ei, séu ea insasi. Casulu acést'a numai ar poté nasce legatur'a cea mai buna si a careia lipsa se sente de multu, intre popórale de diferite natiunalitati ale Ungariei, numai in acestu casu natiunalitatile ar paresí cu totulu resistintia si ar poté intrá fora téma pe terenulu actiunei.

Casulu alu treile, adeca daca diet'a n'ar dá nemica natiunalitatoru, inca totu nu s'ar poté numí celu fórte periculosu din cauza cà la asemene intemplané natiunalitatile ar precepe curatu si verde cumca densele trebuie se pasiesca pe terenulu resistintiei. In resistintia constitutionala si pe terenulu legalu ne-am poté uní cu totii fórte rapede, pentru cà suferintiele — dupa unu impulsu naturalu — unescu pre omeni chiar si candu sunt contrari in alte cestiuni, s'ar impreuná cu noi si acei putieni cari astadi sunt amagiti de promisiunile celoru de la potere, — va se dica, in natiunea intréga ar bate numai unu pulsu, adeca pulsulu resistintiei morale in contr'a magiarismului ce ne amenintia.

Prin acésta resistintia noi am fi tari, càci neci unu medilocu nu este mai tare si mai securu de catu resistintia morala. Asiè d. e. resistintia fisica la locu si timpu nesocotitu este espusa sortii, norocului, póte fi combatuta si cucerita de cei ce au potere militara mai mare, apesatorii potu reesi invingatori si atunci e si mai amaru de betii apesati cà li rui.

FOISIÓRA.

Din itinerariulu in Istria

de **Ioan Maiorescu ***

Luni la 7 óre sér'a in 22 juniu (1857) am purcesu cu diligint'a din Triestu spre Pisino. La o 1/2 óra dai de Salinele de mare, si dupa alta 1/2 óra de alte Saline de mare langa satulu Muggie, pe care inse poporulu lu chiama Muie. La 9 óre si 10/60 am ajunsu in Capo d'Istria, unu opidu cu cai atatu de anguste, in catu nu potu stá dóue trasuri alaturea. Erá nópte si n'am potutu visitá nimicu. In cea mai buna ospetaria, unde intrai pentru cateva minute spre a-mi stemperá setea, nu aflai de-catu trei popi catolici si unu mireanu, desiertandu pahare pline cu vinu rosú de Istria, pe care

*) Opurile lui Ioan Maiorescu, cuprinse in manuscrisale sale postume, se afla sub presa la tipografia Societati junime si se publica sub ingrigirea dlui Titu Maiorescu. Cele mai insemnate din aceste lucrari ni paru a fi cele relative la „Romanii Istriani“, si noi suntemu fericitii a puté dá lectoriloru nostri ca o mica proba inceputulu „Itinerariulu in Istria.“ Pentru mai intinsa cunosointia indreptámu pe lectori la insasi publicatiunea mentinuta, care se va terminá in decursulu acestui anu.

Red.

lu cunosceam din Triestu. Unu biletu de recomandatiune ce aveam catra parintele pop'a Bertonzel, apucase a remané uitatu in portofoliu; uitasemu si numele parintelui, si asiá am esitu fara a face cunosointia cu acesti buni parinti. Póte nici nu le-aru fi parutu bine a se vedé turburati de catre unu strainu in placut'a loru ocupatiune in vi'a Domnului. — La 12 3/4 dupa mediulu noptii am ajunsu la a 2-a statiune, la Buje, pe o borra din cele mai tari, ce incepuse a suflá de 2 óre. — La 3 óre si 3/4 am ajunsu la a 3-ia statiune Visinada. Erá diu'a alba de o 1/2 de óra. — La 6 óre ajunseremu in Pisino.

23 Iuniu.

Cu tóte cà suprafatia pamentului nu infatisiéza de catu erupturi ori scupaturi vulcanice, locurile si cele departe de mare, spre midiloculu Istriei, sunt bine cultivate, mai alesu de la Visinada, si mai vertos de la Coraib'a inainte spre Pisino si de la Pisinu inainte catu se vede cu ochii pana spre dealurile despre Valsea Arsa. Prin midiloculu petreloru ce acoperu pamentulu pretotindinea se vedu tóte spitiele de granatie: ordiu, grâu (golani si fiocosu), secara, porumbu, fasole, cartofe, canepa, in valea Scropedi am vediutu chiar si arisica matura ce se secerá ori se cosí. Intre grane erau unele fórte frumóse. Viile se cultiva ca in Itali'a. Vitiele sunt arbori grosi si nalti, caror'a dreptu propta li servescu altu arbore. Acesti arbori, de cari suntu radimate vitiele, sunt mai toti jugastri;

neci mi-aducu aminte se fi vediutu alti arbori de catu jugastri langa vitie. Vitiele forméza unu siru lungu si continuu, fiindu cà fie-care vitia e prinsa cu o parte din ramii sei de vitia denapoi, si cu cea lalta parte de ramu de vitia de naintea sa. In acestu modu facu o catena necurmata. Distantia de la o vitia la alt'a e ordinarminte ca de 10 palme domnesci; éra spatiulu dintre unu siru de vitie si altulu e de trei si patru ori mai mare, si semenatu cu grâu, secara, porumbu, ordiu etc. Adese-ori in fie-care intrespaiu de acestea e alta semenatura d. e. intre cele d'antai dóue sire de vitie e grâu, in urmatoriulu intrespaiu e porumbu, fasole, ori cartofe, apoi secara ori ordiu. C'unu cuventu: totu acea tierina e usata ca vie, ca pometu, ca gradina de legumi, ca campu de granatie. Dar se ne intornamu la ale nóstre.

Indata ce am ajunsu in Pisino, m'am dusu la D. Cegnar, oficiantu la telegrafu, catra care eram recomandat de d. Bleiweiss; dupa aceea am fostu la primul negociatoru din Pisino, la d. Camus, caruia fusesem recomandat de d. Scaramanga. Fui receptu in senulu familiei dlui Camus cu tóta cordialitatea. La patru óre dupa prandiu mersi cu d. Cegnar la satulu Zareč, 3/4 de óra departe de Pisino. Preotulu locului ne recepú bine. Aici se incinse intre noi disputa despre originea Romaniloru istriani. Preotulu slovénu pretindea mortisiu cà n'au fostu mai multi de catu sunt astadi, cà nu se perdu, cà sunt tenaci in conservarea

limbei lor, cà in casele lor nu vorbescu alta limba si cà neci pruncii lor nu cunoscú alta limba pana nu incepu a umblá in scóla, unde invétia limb'a croatico-ilirica. C'unu cuventu: cà Romanii istriani au fostu de candu au venitu totu acolu unde se mai afla si astadi si cà sunt venetici in locurile acestea. Cumca nu s'ar tiené de vechii locuitori a-i Istriei, de pe timpulu Romaniloru, ori cà celu putinu nu sunt mai vechi in Istria de catu Serbii, Croatii Serbo-Dalmatii, alegá unu documentu din anulu 1325, scrius in limb'a latina, in cea germana si cea croatico-serbica, in acésta din urma cu alfabetulu glagoriticu, prin care documentu se regulá limitii Istriei peste totu, si in parte si hotarul satelor de la loculu Cepici (Cepich), si in care domnulu acestoru sate, alu satelor unde vedemu astadi pe Romanii istriani, dice cà elu e constrinsu a dimite pe locuitorii acestoru sate, daca nu li se vor dá ori asemná si loru pamenturi *). De unde incheia preotulu, cà locuitorii satelor de langa laculu Cepici, ca unii ce la inceputulu secolulu 14. nu aveau pamenturi, nu poteau fi veniti de multu in locurile acestea. Éra catu pentru epoc'a candu se fi venitu acesti Romani aici, preotulu din Za-

*) Preotulu mi-a aretatu acestu documentu in archivulu Slaviloru despre médiadi, din anulu 1852. Subtitlu'a acést'a: Arhivu, za povestnicu jugoslavansku, knjiga II 1852. Citatulu documentu e publicatu ací numai in limb'a slavonica; éra despre esemplariulu celu latinu si celu germanu nu-mi poté spune nemica.

néza a verca, liderima institutiunile, decima puterea inteliginte si astfelu caus'a de libertate se pôte impinge cu cateva diecenie inderetru. Inse resistintia morala nu e supusa defelu acestoru fatalitati si triumfulu ei este purure securu, e purure numai o cestiune de timpu. Vedemu astadi catu sunt de tari cehii in resistintia loru morala. Si densii érași (vedi „Politik“) provócala unguri, candu diet'a de Pesta la 1861 denegà contributiunea pentru cà nu erà votata legalmente de catra dieta, se trimisera essecutiuni militari dar ungurii nu platira de voia, se fecera licitatiuni si nu se gasiau cinc se cumpere obieptele de la licitatiune.

Vien'a se superá si luà mesure aspre pentru asemenea fapte ale ungurilor, dar preste cinci ani invinse resistintia ungresca si ungurii capetara totu ce dorira si catu numai potura duce. Vedemu pe romanii Transilvaniei, densii nu potura direge resistintia loru cu unanimitate, n'o potura face destulu de eficace si totusi cata este ajunse pentru a face pe guvernul se tiena socóta de ea, si candu guvernulu ung. si lingusiesce publicandu felu de felu de telegrame favorabile de la Clusiu, pre atunci „Magy. Polgár“ i spune apriatu: „se nu ascundemu reulu, nemultiamire este in tóta tíer'a, si pre catu guvernulu amena mai multu caus'a Transilvaniei, pre atata reulu prinde radecine mai adance.“

Se intielege cà natiunea care recurge la resistintia morala, trebuie se se ingrigésca totodata pentru inmultirea intielegintiei. Cum disese unu ginerariu odata cà pentru a portá batalia se receru trei lucruri: bani, banisi érași bani! asiè potemu dice noi cà pentru a portá o resistintia morala se recere intielegintia, intielegintia si érași intielegintia, — pentru cà sunt multi misiei in soldulu contrariloru nostri, ni vor face multe atacuri si trebuie se intielegemu a ne feri de ei si de ele, se intielegemu cum trebuie se ne opunemu in contr'a magiarsarii, cum se ne ferimu d'a li invetiá limb'a candu ei nu invetiá a nóstra, si candu magiarsarea va face incercari extreme se-i opunemu medilóce extreme obligandu-ne prin aliantia cà nu vom vorbi ungresce neci cei cari scimu etc. Pentru inmultirea intielegintiei canta se gri-

gimu prin imbunetarea invetiamentulu, càci starea lui de acum'a nu este corespundiatória, vedemu cà in multe comune romanesce scóla se cunósce numai pre aceea cà este unica casa desgradita si paresita. Crearea intielegintiei nu este pentru noi unu lucru asiè de greu casí pentru contrarii nostri, càci noi avemu dejá materialulu (majoritatea poporatiunei este a nóstra) si trebuie numai formatu. Formarea aci e mai lesne de catu procurarea materialulu necesariu. Poporulu numai invetiatu si luminatu devine potericu.

In resistintia nóstra ni-ar ajutá multu si — dreptatea causei. Acést'a nu trebuie s'o perdemu din vedere, cà ea ni va castigá simpatia Europei intregi, delocu ce vom poté informá Europ'a despre dens'a, aretandu-i catu este de drépta si de naturala si catu e de amara sil'a ce ni se face de majoritatea dietei. Vedemu Europ'a cà abiè cunósce pe apesatii crestini ai orientulu, si incepe dejá a simpatísá cu densii. Candu ne va cunósce si pre noi va aflá cà in privintia natiunalitatei suntemu totu asiè de apesati casí acei crestini, numai cà nu ne chiama pe turcia rajas si gjauri, dar in fapta suntemu si noi rajas, si noi djauri.

Se trecemu aci la *casulu alu doile* care l'am numitu celu mai inspaimentatoriu, adeca candu diet'a ar luá o cale de medilocu, neci nu ni-ar dá totu ce ceremu intru interesulu natiunalitatei neci nu ni-ar denegá totu, ci ni-ar incuviintiá unele cateva putiene pretensiuni natiunali si prin mesure asiè-numite indiumetate ar balansá intre numitele dóue puncte de distantia. Acést'a este casulu celu mai probabile cà va intreveni, daca deákistii vor pune pe tapetu cestiunea de natiunalitate. Am disu probabile pentru cà acést'a e unu medilocu traditiunалу alu apesatoriloru: de cate ori se vedu constrinsi a cede ceva celoru apesati, daca nu vor a li dá libertate deplina, li facu cateva concesioni, atunci o parte dintre bietii apesati se pléca a le primí si a se multiamí cu densele, alta parte remane constanta pentru pretensiunile de mai nainte, asiè se sparge contielegerea si se nemicesce puterea de resistintia, pre candu apoi apesatorii cu titule nóue devinu érași apesatori. Natur'a causei nóstrec astfelu cà trebuie se nain-

teze ori si cum, dar in acestu casu mai putienu pôte naintá.

Marturii pentru cele de sus avemu multe fórte in istoria, si ni este téma cà asemenea mesure indiumetate ar avé si la noi asemenea urmari, adeca ar demoralísá resistintia nóstra morala facendu-i pre multi a primí si a se multiamí cu terrenulu ce li imbia ungurii. Astfelu noi n'am mai avé resistintia, — dar n'am avé neci actiune pentru cà terrenulu n'ar fi de ajunsu pentru liber'a nóstra miscare natiunala. Neci actiune, neci resistintia, deci care ar poté fi sórtea nóstra? amara! ar incepe unii romani a se certá intre sine, pentru cà neci noi nu avemu totu caractere tari si necorruptibile, am vediutu pre multi facendu afaceri comune cu inimicii nostri. La lumea culta am perde veri-ce simpatii, ea ni-ar replicá cà nu stámu mai multu pe bas'a dreptulu naturalu ci pe bas'a unui tratatu cu magiarii pre care l'au primitu unii romani in numele natiunei loru.

Ca se nu fimu constrinsi a vorbi pre largu despre aceste mesure indiumetate, ce sunt? si cum le aplica apesatorii si tiranii popóraloru? fie-ne iertatu a spune numai unu casu spre ilustrarea asertiunei nóstrec: In America, stravechii locuitori indieni se vediura in cërta cu albi europeni ce au desculecatu acolo. Albi nostri néga indianulu facultatile nalte spiretuali (cate unu misielu i néga si schinteia divina) si-lu tienu nascutu pentru a fi sclavu. Mii si mii fura prinsu casí in venatu, li se puse jugulu sclaviei in grumadi, alte multe mii fura stirpitate cu totul. Indieni vediendu periculu ce-i amenintia cu perire totala, nesentiundu-se destulu de tari a bate pe albi, se retrasera pe la vestu si la sudu in estremitati unde in padurile desc si in munti neumblati de europeni si-potu aperiá si sustiené libertatea loru casí in fortaretie. Din aceste fortaretie indieni nu vreu se ésa, pretindu libertate deplina pre candu albi li-au menitu sclavi'a. Albi ne vóindu a li dá libertatea, dar vediendu cà indieni nu vreu se primésca sclavi'a, aflara (albi) o cale de medilocu adeca o mesura indiumetata in aceea cà aréta indianulu ospitalitate si amicétiá pentru ca se-lu insiele a esí din fortaretia lui. Pentru a aretá acést'a ospitalitate, statele

albiloru luara vendiarea rachiului la grantiele indiane casí unu dreptu alu statulu, lu vinde statulu cu unu pretiu fórte scadiutu pentru ca indianulu se vina se bee catu de multu, si in betia se-si paresésca patria, se plece intre albi. Pentru a-i inlesni plecarea, statulu a despusu ca la drumurile de feru indianulu se platésca numai diumetate din pretiulu transportulu, pe unele nài lu ducu gratis. Daca indianulu incantatu de acést'a ospitalitate si-a paresitu fortaretia lui din patria si a plecatu intre albi, acolo si remane ca — sclavu!

Voiu se dicu, daca voimu se incunjurámu a deveni servii magiarsimului, trebuie se pretindemu libertatea nóstra natiunala intréga si nescirbata, — ori-ce concesioni indiumetate sunt pentru noi ce este rachiulu pentru indianu si pretiulu scadiutu alu drumulu de feru. Suntemu astadi cu resistintia nóstra morala in fortaretia dreptulu naturalu, acést'a fortaretia n'o potemu schimbá de catu cu un'a asemenea de tare, adeca cu — libertatea deplina.

Epistóla din Spania.

Madrid, 19 martiu 1868.

Disertatiune a supra limbei romane in academi'a spaniela. Academi'a spaniela cerca legature cu reuniunile lit. romane. Dle Redactoru! Am se vi impartasescu o nouetate placuta, adeca in dilele trecute in un'a de sidintiele academiiei spaniela invetiutulu barbatu si membru a disulu corpu literariu Don Pedro F. Monlau dede lectura unui pretiosu discursu in care tratá cu multa eruditune si talentu despre originea si formatiunea limbei vorbita astadi de mai bine de 10 milióne de frati ai aceleiasi mame; aludu la descendentii ilustrulu cetatianu din Italia. —

Cu acést'a ocaziune d. Monlau intretienú pe dd. academiici si cu óre-cari indicatiuni a supra unoru opuri trimise Academiici de d. Vasiliu Alessandrescu-Urechia, si a supra Peregrinulu Transilvanu de d. Ionu Codru Dragusianu.

Sum cu parere de reu cà ocupatiuni urgente nu-mi permitu a Vi vorbi mai in detaiu despre frumós'a lucrare a dlui Monlau; speru inse a-i dedicá candva o atentiune mai seriós'a din parte-mi. Pentru astadi inse me voiu margini numai in a Vi face cunoscutu conclusiunile discursulu in cestiune. Ele sunt magulitóric si facu onóre poporulu romanu intregu. Éca-le:

1. Academi'a se multiamésca dloru V. Aless. Urechia si I. C. Dragusianu pentru gratiós'a loru atentiune;

reé dicea cà pôte se fie adusi aici din Dacia Traiana de Tatarii cari in secl. 13 fugarira pe regele Bel'a si avura o batalia mare din sus de Fiume, dupa cum dico preotulu, la loculu numitu pana astadi Grobnicu, ce va se dica locu de ingropatiune, de inmortare, pentru cà acolo se ingropara oii caduti in acea batalia, si fiindu cà si la loculu Copici langa Bordo, se afla unu satu Grobnic (pe charte Grobnico); — adause pop'a — se vede cà Romanii coi adusi de Tatarii langa Fiume au trecut pe urma la valea riuletulu Ars'a si au adusu cu sine si numele Grobnic si l'au aplicatu la loculu unde s'au asediatu langa Copici!

Cu acést'a ipotesa usurica, fundata numai pe etimologia numelui Grobnic de langa Fiume si pe imprejurarea cà acést'a numire se afla si langa Copici, aperiá preotulu parerea sa cà Romanii sunt veniti mai tardu in Valea Arsei. Mai adause in fine, cà daca acesti Romani ar fi din vechii locuitori ai Istriei, ar avé si ei vre unu satu cu nume romanescu.

Éta pe scurtu argumentele bunului Slovenu, argumente pure negative. Indesiertu i-am pusu intrebare ca aceste:

a) Ce au devenitu Volochii, care dupa Nistoru, celu mai vechiu cronistu rusu, au batutu pe cei d'antai Slavi ce au venit la Dunare pe drépta Tisei in jos, si despre care Schlozer, editorulu si comentatorulu lui Nistoru, dice cà dupa insemnarea cuventulu Voloh la Rusi ar fi se fie unu populu de origine romana anu-

me Romanii, dar cà nu crede cà acestu populu, Romanii nostri, se fi fostu atunci (secul. IV, V, ori VI.) asiá de tari?

b) Unde sunt Vlachi, de la cari Croatii au cuprinsu cea mai mare parte a tieriei lor si Dalmatia, caroru le-au stipulatu drepturi, sustinute pana in seculu 17, cari mai inainte aveau in partile acestea Banatulu lor si de la cari ducele Croatiloru a luat titulu de Banu, cuventu romanitu in form'a acést'a?

c) Pentru ce Slavii de médiadi sucescu numele Vlach, Vloch, Voloch, Vlasi, Ulach, Lach, Lasi etc., dicendu aci cà se dà pastoriloru aci celoru de biserică orientala etc., candu ei sciu toti cà acestu cuventu in origine nu in-sémna altceva de catu: Romanu, Italianu, Latinu?

d) Pentru ce cu istoria in mana nu se iéu pe urm'a acestui nume, incependu din Agrum pana la Mare la Morlachi, cari ori cà sunt Romani negri, Mauro-Vlachi, de unde se se fie formatu cuventulu Morlachu, ori cà sunt Romani de la mare (morje-vlachi-morlachi), si cari atatu dupa diaconulu Diocele ce insusi a fostu Morlachu si dice cà Morlachii ca toti Valachii sunt de origine latina, catu si dupa Tommasini, episcopulu de Citta-nouva, care scrise in anulu 1650 si care dico pag. 515: „I Morlachi che sono nel Carso hanno una lingua da persè (adeca care nu e nici „schiava“ nici „italiana“),

la quale in molti vocabuli e simile alla latina (nu all'italiana, ci alla latina)? *)

e) Pentru ce nu canta in Ireneo della Croce „Historia di Trieste“ (tiparita in 1697) Lib. IV c. VII pag. 334 unde dice: „Un'altra memoria antica, degna d'osservazione non minore delle già addotte antichità romane, osservo in alcuni populi addimandati comunemente chichi (cici) abitanti nelle ville d'Opicina (Opicina), Tribachiano (Tribaciano) e Gropada situate nel territorio di Trieste sopra il Monte, cinque miglia (1¼ mil. geograf.) distante dalla città verso Greco, et in molti altri villaggi aspettanti a Castelnuovo nel Carso giurisdizione degli illustrissimi Signori Conti Petazzi, quali oltre l'Idioma Slavo comune a tutto il Carso, usano un proprio e particolare consimile al Valacco, intracciato con diverse parole e vocaboli latini come scorgesi dall'ingiunti et a bel studio puì da me reperiti... I nostri chichi addimandansi nel proprio linguaggio Rumeri (Rumeni) . . .

„Parole e vocaboli usitati da Chichi: Ambla cu Domno (Domnu) — ambula cum

*) Inainte de aceste vorbe numesc cetatile ce se tinu de Pinguente, apoi cele din Carso, si adauge: Usansi indifferente due lingue, schiava ed italiana, ma nei castelli più italiana, o la schiava di fuori continua. — Apoi vine loculu de Morlachii din Carso. Ér cetatile ori opidele din Carso le chiama asiá — pag. 515 — Lanische, Raccavas, Bergojaz, Dana, Sottoraspo, Terstenico, Brest, Praporuchie, Podgacchee, etc.

Domino; ambla cu Draco (dracu) — ambula cum Dracone (Diabolo); bou — bos; Berbaz (barbat) homo (homines, viri); basilica (basereca) basilica *); Cargna (carna cum dicu si astadi in Valdarsa) — carno; cassa — casa; cass(casu) — caseus; compana — campana; copra (si coapra) — capra **); Domicilio (domiciliu) — domicilium; Filie ma — mia Figlie; forzin (forcin) — forceps; fizori ma (ficiori moi) — miei figliuoli; fratogli-ma (fratele meu) — miei fratelli; Matre-mater; Mugliera (mujere) — moglie; Patre — padre; Sorore — Soror; Poine (paine) — pane; Vino (vinu, si mai de crediutu viru, cum dicu si astadi in Valdarsa); Ura ova (ura oie) — una ovis.“

f) In desiertu i-am adausu, cà Croatii pe asiá numitii Serbo-Dalmatini (Serbo-Dalmatinski) acolo si aici in Istria ii numescu in batjocura Vlachi, si atatu acestia, catu si Romanii din Valdarsa batjocorescu pe Croatii Besiaci, adeca fugari, fugitori, de unde se vede intre ei ur'a, nascuta fara indoie la din resbelele ce au avutu intre sine?

In desiertu tóte aceste si alte in restimpu de 3 óre, catu tind conversatiunea: Parintele remase intr'ale sale, cumca Romanii istriani sunt de candu cu documentulu din anulu

*) Se vede órce, càci cei din Valdarsa dicu si astadi Basereca.

***) Se vede órce, pentru cà si astadi in Valdarsa dicu capra si tipu. Companu, o sotiu.

2. Se pornéscă a procurá relatiuni literarie si limbice cu societatile literare din Romania'a, si

3. Se aléga de membru alu academiéi pe d. Vas. Alessandrescu-Urechia.

Dupa acést'a se presentá o propunere subscrisa de mai multi membri pentru numirca d. Urechia, si atatu conclusiunile dlui Monlau catu si propunerea colegiloru sei fura primite cu manifestari unanime de aprobare. Propunerea inse fu trimisa deocamdata la birou unde, dupa statute, cauta se remana acolo catva timp, o luna mi se pare, si numai dupa aceea se se procedá la votatiune.

D. Urechia erá dejá, de mai nainte, membru alu academiéi matritensa (sect. art. si lit.) de aici; acum'a reg. Academia de la lengua prin alegerea ce va face va confirmá intr'unu modu si mai stralucitu meritele necontestabile ale ilustrului nostru compatriotu.

Sum securu, Dle Redactore! cá nu va fi neci unu romanu care se nu se bucure la cetirea acestoru placute noutati; éra eu, oredeti, sentiescu o via satisfactiune cá mi-a fostu datu se Vi le comunicu. *)

Odata cu acést'a Vi alatura aci o copia ce potui capeté de pre adres'a Academiéi catra dlu Dragusianu.

Academí'a a mai decisu ca se se tiparésca cu spescele sale proprie discursulu dlui Monlau; candu va es' la lumina, nu voiu lipsi d'a Vi procurá si DV. unu esemplariu.

A. Vizanti.

(Adres'a de multiamire trimisa dlui I. Codru Dragusianu de catra reg. Academia spaniála.) Domnulu meu! Academi'a spaniála a primitu cu mare satisfactiune recomandabile Peregrinulu Transilvanu, ce ati binevoitu a-i trimite, — si chiar de la inceputu concepú ide'a, ce din parte-i o va realisé catu mai curundu, de a porni relatiuni literarie cu interesant'a DV. tíera, a careia limba, casi spaniála, se deriva din limb'a latina, de atata timpu, pentru a nu dice unic'a, predominanta in lumea civilisata. — Apoi, nu multiamitu numai cu a acceptá gratiosamente apretiablele DV. donu, acestu corpu literariu invitá cu essaminarea lui pe unulu din membrii sei, a nume pe Exmulu D. Petru F. Monlau, specialistu si versatu mai multu de catu ori-care in aceste studie; éra luminatulu seu raportu, — cam intardiatu peste vointia-i din caus'a unei prelungite misiuni oficiale in strainetate — a confirmatu si mai tare pe Academia in scopulu mai sus indicatu. De aceea a si acordatu se Vi se trimita urmatórele opere, cu rogamine de a le primi ca o mica proba de stima ce ati meritatu de la ea. (Aci se indica titulu cartiloru, adeca: unu dictionariu a limbéi castilane, gramatic'a aceleiasi si siese tomuri din bibliotec'a clasiciloru spanioli de nou'a editiune ce publica actualminte Academi'a.) Éra eu

*) Din parte-ne primesece multiamita cordiala cá si binevoitu a ni comunicá aceste scrii interesante, si totodata indrasnimu a Te rogá fórté se nu ne uitá candu se va tipari discursulu dlui Monlau. Red.

indeplinindu acést'a decisiune a Academiéi, odata cu trimiterea pachetului de carti, am onóre a Vi oferí incredintiarea deosebitei mele consideratiuni.

Manuel Breton de los Herreros m/p, secretariulu Academiéi.

Madrid 7 martiu 1868.

Inca mai unele desluciri despre starea fundatiunilor Annei Alessandroviciu (Grozdana).

Logosiu in 11 martiu 1868.

(© ©) Epitropi'a fundatiunei grozdianane (Annei Alessandroviciu) se invinuesc in Albina Nr. 18 din 1868 cumca despre manipularea averii acestei fundatiuni, menite pentru ajutorulu seraciloru, veduveloru, si a studentiloru lipsiti, n'au datu neci o socóta de trei ani, si cumca in privintia acestei socoti neci adunarea generala a comunei bisericesci gr. or. din Logosiu, nu si-a implinitu detorint'a sa, intru intielesulu despusetiuniloru testamentarie, cari facu bas'a acestei fundatiuni.

Ca publiculu se póta judecá cu dreptate in acést'a afacere fundatiunala, vom citá din testamentulu Annei Alessandroviciu punctulu 14 relativu la manipularea averii, si darea socóteloru:

„Tóte afacerile cate ordinediu eu ca se le pórté epitropi'a cea prin mine in punctulu 9 alu acestui Testamentu asediata, rogu ca nu altcum, de catu pre calea consultarii prin majoritate absoluta a voturiloru se le faca, dara neci candu numai presidiulu separatu séu numai membrii fora presidiu, — si provocandu-me la conscientiositatea onoratorulu membri ai epitropiei i rogu ca in totu anulu mai tardiu pana la serbatórea intempinarii Domnului (2 februaru), se-si dee socóta sa despre activitatea cea in punctulu 11 alu acestui testamentu apriatu descrisa, inaintea adunarii generale a bisericéi nóstre ortodoxe resaritene din Logosiu, éra pre adunarea generala bisericésca o rogu, ca acést'a socóta se o revéda, si revisiunea in protocolulu bisericescu se o petréca.“ —

Din acestu punctu testamentariu se vede apriatu cá: cum si candu are se se deo socóta despre manipularea averii fundatiunale, si cino are se revéda si se apróbe acést'a socóta.

Vine acum intrebarea, cá in catu se póte invinui epitropi'a fundatiunala a nu fi datu socóta, in decursu de trei ani, despre manipularea acestei averi fundatiunale, si in catu adunarea generala a bisericéi gr. orientale din Logosiu se póte trage la respundere pentru cá n'a stáruitu la epitropi'a fundatiunei grozdianane (Ana Alessandroviciu) ca acést'a in privintia aretarii socóteloru la timpul defiptu se-si implinésca detorint'a?

Fie-iertat'a Ana Alessandroviciu (Grozdana) candu a testatu averea sa pentru ajutorarea lipsitiloru sei conatiunali si coroligianari din Logosiu, a vrutu ca acurat'a implinire a vointiei, si a dorintiei sale binefacatóre se se intemple sub ochii si control'a întregéi comuni,

care singura erá in stare a rechianá intru intielesulu adeveratiloru seraci, atunci candu impartirea oblateloru binefacatóre nu s'ar fi facutu, séu nu s'ar fi potutu amesuratu intentiuniloru testatórei, indreptate spre ajutorarea numai a celoru adeveratu lipsiti. — Supvegghiarea spre acurat'a implinire a vointeisale cui o potea incredintiá binefacatórea testatóresa mai bine si mai nimeritu de catu comunei gr. orientale bisericesci din Logosiu, respective adunarii generala a acestei comunei bisericesci, a careia membri seraci aveau se participe din oblatele ei binefacatóre. — Acést'a adunare generala amesuratu institutiuniloru nóstre bisericesci avea se se conchiame dupa datina in totu anulu, la siese septemani dupa espirarea anului trecut, adeca la „intimpinarea Domnului“ pentru primirea si revisiunea socotiloru date de tutorii bisericesci; si potea cu acést'a ocaziune primi si vedé si socóta de la epitropi'a fundatiunei grozdianane, si ordiná, amesuratu despusetiunei testamentarie, petrecerea acestei revisiuni in protocolulu agendeloru sale. —

Morindu Ana Alessandroviciu in 13 maiu 1865 celu mai d'aprópe terminu pentru darea socotiloru despre manipularea averii fundatiunale a fostu „serbatórea intimpinarii Domnului“ din anulu 1866; care terminu epitropi'a fundatiunala cu conscientiositate l'a si tienutu, cáci in acést'a di de serbatóre si-a prezentatu socotile sale adunarii generala, care a insarcinatu o comisiune cu revisiunea lor, pre langa indetorarea de a reportá despre resultatu. — Avemu se mai adaugemu cá comisiunea emisa si-a implinitu misiunea sa, substernendu socotile vediate presiedintelui de atunci alu adunarii generale bisericesci spre reportare la cea mai de aprópe adunare generala bisericésca, carea inse in anulu 1866 din caus'a unoru diferentio nascute pentru socotile bisericesci nedepuse de 11 ani, nu s'a conchiamat, sub cari impregiurari vediu membrulu si insarcinatu cassariu alu epitropiei fundatiunale d. Constantin Radulescu nepotint'a de a satisfice despusetiuniloru testamentarie in privintia dării socóteloru; totusi spre a dá comunei bisericesci, dar si publiculu órosi careva socóta despre activitatea epitropiei, si respective despre manipularea averii fundatiunale in decursulu timpulei de la mórtéa Annei Alessandroviciu intemplata in 13 maiu 1865 pana la dí'a „intimpinarii Domnului“ in anulu 1866, a publicatu in Albina Nr. 87 din 1866 unu conspectu in acést'a privintia.

Socótele acestei fundatiuni de pro anii 1866 si 1867 cari intru intielesulu testamentulu Grozdiananu, aveau se se arete adunarii generale bisericesci in serbatórea „intimpinarii Domnului“ din anulu 1867 si 1868 inca avura fatalitatea lor cu publicarea, cáci tocm'a pre acelu timp, pre candu erá se se presenteze adunarii generala socotéla epitropiei de pre anulu 1866, d. episcopu diecesanu venindu in mediloculu comunei bisericesci, si facendu ael unu Kehraus grozavu cu socotelele bisericéicele incurcate de 11 ani, escamotá si o reprezentan-

tia bisericésca, careia incredintiá conducerea mai departe a tutororu afaceriloru bisericesci.

Epitropi'a grozdianana vediu-se astfelu lipsita la inceputulu anului 1867 de acea corporatiune la care erá avisata intru intielesulu testamentulu a predá socotéla, acceptá cu sete, ca u... in decursulu anului mai tardiu i se va dá ocaziune a p... substerne acele socotele unei adunari generala; dar si in acést'a acceptare fu insielata, pentru cá o noua fatalitate ajunse pre comun'a nóstra bisericésca de aici, adeca ace'a cá d. episcopu diecesanu prin unu cerculariu cetitu in bisericu in lun'a lui iuliu 1867. de pre amvonu cu urmarea santei liturgie oprí tienerea adunarii generala bisericesci cu totulu, sub amenintiare cá „va dá la judecata criminala, pre ori carele, care va luá parte la o atare adunare generala“.

A remasu dar numai la bunavointia, si la zelulu celu bunu care lu presupunemu la dd. epitropi ai fundatiunei grozdianane ca densii si pana atunci, — pana candu proni'a divini'a de la carea unica mai acceptámu vindicarea raneloru nóstre, — va concede, ca recastigandu noi si in acést'a privintia aceea ce ni compete, adeca dreptulu a poté tiené adunările nóstre generale bisericesci, — se-si pórté socotelele cu conscientiositatea loru innascuta ba inca sperámu cá si nou insarcinatu cassariu d. Alessandru Athanasievics, urmandu esemplulu anteceserelui seu, va aretásocóta despre activitatea epitropiei, respective despre manipularea averii fundatiunale grozdianane pre anii 1866, si 1867 celu putienu pre calea publicitatii.

Acestea le-am aflu de lipsa a le aduce la cunoscintia publica cu provocare la deslucirile cerute in Albina nr. 18/1868. despre manipularea averii grozdianane, lasandu sentiuulu de dreptate a publiculu se judece cá cine pórtá vin'a de epitropi'a fundatiunei grozdianane n'a fostu, si nu e neci acum in stare a dá, amesuratu despusetiuniloru testamentarie, socóta despre manipularea acestei fundatiuni menite pentru ajutorirea celoru lipsiti.

Astfelu de piedece arbitrarie puse la realisarea vointiei acelor patroni marinimosi cari au trecut la viétia mai fericita, ne tememu cá potu fi de esemplu inspaimentatoriu pentru alti bine sentitori vfi cari dóra ar cugetá dupa esemplulu Grozdianu a-si eternisá memori'a. —

Pesta 20 martiu 1868.

(†) Cestiunea nationalitatiloru; imputatiunile lui „Pesti Napló“ — indignatiunea lui „Hazánk“ de procedur'a deákistiloru; unu renegatu.) Candu se redeschise diet'a tierii a-si continuá aptivitatea intrerupta, eramu indreptatii a crede si a sperá cá caus'a nationalitatiloru, va voni numaidecatu pe tapetu. Dar si acum ne insielaramu in sperantiele nóstre. Fóia deákistiloru „Pesti Napló“ insirandu cestiunile cari ascépta deslogarea loru intetitóre de la diet'a presinta, se indurá a aruncá între acestea la capetu si „ce-

1325 totu atati cati erau atunci, si cá nu se potú desnacionalisá!

Mi-am adusu aminte ce observasemu si la alti Sloveni, precum si ce-mi observase profesorulu Zhishman in Triest, cá toti preotii sloveni sunt panslavisti in intielesulu acél'a cá nu vedu in vechime prin locurile aceste de catu Slavi, inca dinaintea Romaniloru, si cá si acum pe toti vor a-i face Slavi chiar unde nu se mai vorbesce slavonesce. In adeveru in staruirea lor de a afirmá cá Romanii din Valdars'a nu se desnacionaliséza, cá sunt tenaci, mi s'a parutu a vedé o parere de rou, cá nu se stinsera toti Romanii.

Venindu vorb'a de artícululu esitu in No. 1—2 ai jurnalulu „D'Istria“ in anulu 1846, preotulu mi aretá acestu articulu in „Zora Dalmatinsku“ din acelu anu tradusu in limb'a croata. Fiind cá nu aveam cu mine probele delimb'a romano-istriana, am cerutu jurnalulu Dalmatinu, ca se-mi copiezu acele probe, si mi-lu dede a-lu duce cu mine la Pisino. Tot aci aflai, cá autorulu artícului, Antoniu Kovaci, e astadi chiar Podestá in Pisino, si cá acést'a la compunerea artícului fusese ajutat de Micetici, atunci june studinte in Pisino, Romanu din Valdars'a, anume din Berdo, acum cooperatoru (capelanu) in Castva. Descoperirea cá D. Covaci e Podestá in Pisino, unde me aflu, me umplu de bucuria. Me despartii de parintele care cu tota vi'a nóstra disputa, implinise fórté bine cuviintiele ospitalitatii, ii dedei o sugarede tabacu

turcescu, pe care o puse bine spre a o tine de suvenire, si me intornai la Pisino.

24 Iuniu.

Mercuri de deminétia mersei la D. Camus. rogandu-lu se me faca cunoscutu cu D. Podestá. Trimise indata se intrebe, daca o acasa si de ne recepe. Respunsulu fu cá va veni insusi, si in adeveru veni peste putienu. Éca-me in fatia cu autorulu artícului, ce pentru Romanii Daciei traiane fú descoperitorulu unui nou membru alu natiunii romano-orientali. Nu-si potea esprime bucuri'a ce sentia vediu unu Romanu din Daci'a, si anume cá vine cu scopu de a se informá in fati'a locului despre acést'a frantura de Romani in agonia. Desi, precum marturisi, si precum aretá numele (Kovaci), de origine slavona, aretá inse unu interesu fórté viu pentru Romani si promise cá-mi va subministrá totu ce-i va stá in putere spre a-mi ajunge scopulu. Mi-a spus, cu o bucuria au receputu toti Italianii scirea despre esistintia Romaniloru din Istri'a, mai alesu fatia cu tendintiele Slaviloru de a slavisá totu si tóte ce se apropia de marea adriatica, in catu nu se multimescu a dá Triestului origine slavica, ci cauta se recastige Slaviloru si pe Veneti'a si alte mai departe, — tendintie, ce D. Covaci le reprobá tare.

Conversatiunea acést'a erá in cancelari'a dlui Camus, si tocmái incepusemu a intrebá, daca nu vinu in Pisino ómeni din Valea Arsei, candu D. Covaci aruncandu ochii pe feréstrea,

strigá: „Eccolo!“ si deschidendu usi'a, chiamá pe unulu in casa. Erá unu barbatu de statura mai jos de medilocéa, inse bine facutu, indosatu, peptosu si spatosu, viu si voiosu, palitu tare in negru, capulu rotundu, fruntea lata, incretita. Fara cea mai mica pasare salutá pe d. Camus si Covaci in limb'a croatico-slavica. Acestia ii spusera cá eu inca sum de ai lor, si se vorbésca cu mine in limb'a lor. Istriianulu se uitá catva la mine, dede din capu si ér se intorná catra cei ce-lu chiamasera, reincopendu croatic'a. Eu l'intrebai atunci:

„De ce nu vorbesci in limb'a vóstra?“
Elu: „In limb'a nostra?“ (o puru). Si cu acést'a stete mutu. Pricopui, cá nu m'a intielesu de plinu, si intrebai pe d. Covaci, ce verbu au pentru „parlare?“ (Noi conversamu italianesce, pentru cá Camus nu cunoosea de catu pe italian'a si sloven'a). Dar istriianulu intielegea italian'a si me informá indata: „Noi parlaré dicemu „ouvintu“, ceea ce intari si d. Covaci. Acum repetu intrebarea:

„De ce nu cuvintati?“ (eu pronunciai ca noi, adeca e cu tonu nasal), „de ce nu cuvintati in limb'a vóstra?“

Istriianulu: „Cu, cire (oine) cuvintá in limb'a nostra? (o nu se face oa). Cire sci limb'a nostra?“

Eu: „Io sciu limb'a vóstra, o cunoscu cá e si limb'a mea.“

Istriian: „Bire (bine) cá sciti, cuvintámu.“
Eu: „Din ce satu esti?“ — Vorb'a satu

nu o intielese. Me intoresei catra d. Covaci, intrebandu, ce espreziune au pentru villaggio si-mi respunse, cá nu scie se aiba espreziune propria, de catu cá numescu satulu cu numele seu. Intrebai dar pe Istriianulu mai incolo.

Eu: „Nu m'ai intielesu?“ — Vediuu, cá nici acést'a nu o pricepe, si ér rogatu pe d. Covaci, ce espreziune au pentru capisce, si-mi dise, cá si ei au totu acestu verbu.

Prin urmare schimbai intrebarea, dicendu:

Eu: „Nu me capesci?“

Istriianulu: „Ce diceti?“

Eu: „De-unde esci?“

Istriianulu stete catva cugetandu, pe urma repeti elu intrebarea: „Dende escu?“ (u se pronuncia tot-deun'a).

Eu: „Asiá, dende esci?“

Istr: „Eu escu din (se dice si di, de), — eu escu din Grádigne.“

Eu: „Mergi astadi acasa?“

Ér a statu cova, pe urma a disu: „Astadi mergu.“

Peurma ii disei: „Eu viru (vinu) la voi mare (mane).“

La care istriianulu respunse: „bire“ (bine).

Din tóte am culesu, cá nu vorbescu bucuriosi limb'a lor indata ce se afla între straini, adeca între ómeni de alta natiune candu in casele lor ferésca D-diu se vorbésca in alta limba. . .

„Convorbiri Literare.“

stiunea nationalitatilor; si de se va tinea a-
ceta ordine precum o formula „Pesti Naplo,
atunci potemu fi ascurati, ca diet'a de acum
nu va ave timpu destulu pentru deslegarea ei, de-
ora-ce naintea deakistiloru are inca si legea
pentru venatu o importantia mai mare, de
ce'a a nationalitatiloru. Va se planulu
partidei guvernamentali; calculatu asi ca ce-
stiunea se se amene pana voru se capete ma-
ghiarri si armat'a loru nationala, apoi atunci
va fi lesne d'a astupa gur'a nationalitatiloru
„agitatore,“ si cestiunea aceta va amorti, seu
mai chiar disu va fi nadusita. Deakisti ve-
diendu insisi ca procedur'a loru e atatu de ne-
justa si batatoria la ochi, si temendu-se de o-
resi-care urmari neplacute, inoepu inca de acum
a face imputatiuni partidei Tisza-Ghyezane
dicendu intre altele, ca ei (deakistii) sunt con-
vinsi cumca partid'a opositionala va impinge
naintea de tote cestiunea nationalitatiloru pe ta-
petu, va opune din respoteri guvernului, aster-
na aceta veri ce proieptu de lege, si fie acela
veri catu de liberalu, va trebui se treca prin
licitatiuni esagerate. La tote aceste imputari
respunde „Hazánk“ organulu stangei centrale
intr'unu articlu mai lungu cu o indignatiune
mare, si spune apriatu, cumca partid'a opusitiu-
nala preferese totdeun'a cestiunea nationalita-
tiloru, cestiunea Transilvaniei — carea a re-
masu afara din program'a deakistiloru — nain-
tea celor'a lalte, si ca nu va primi si vota neci
unu proieptu din partea regimului, fora de
a-lu cerne si scarmena bine.

„Deca vom pas noi nainte — dice atin-
sulu organu — cu o resolutiune liberala si
firma; deca, va delega diet'a presinte cestiunile
intetitore, precum e ce'a a nationalitatiloru, a
Transilvaniei si a Croatiei; atunci va ave Un-
gari'a garantia destula in senulu seu propriu,
si starea ei interna nu va fi periclitata prin
vorbirile fulminante ale democratiloru scl. Pre-
candu se dechiera astfelu unu organu magiaru
alu stangei centrale contr'a procedurii deakisti-
loru: pre atunci se afla in senulu natiunei ro-
mane cate unu renegatu, cate o fiintia servila,
care — orbitu de interesulu materialu si splen-
dorea celoru de la putere — nu se sfiesce a
striga prin foi in gur'a mare, si a lauda proce-
dur'a deakistiloru insufletindu romanii, se fie
in cea mai buna sperantia, si dicendu intre al-
tele: ca des' nu ni se vor implini tote dorin-
tiele nostre, precum am accepta dora noi: totusi
natiunea romana va traia, va prospera si se va
intari ca „cedrii Livanului.“

Protocolulu

Stedint'a IV

(straordinaria.)

a dreptiunei asociatiunei nationale aradane
pentru cultur'a poporului romanu tiena in
Aradu in 15 martiu nou, 1868.

Presiedinte: Mirone romanu, directoriu secund.
Comembrii: Ioane Rosiu, Emanilu Misiciu, Ioane
P. Deseanu, Teodoru Serbu, Ioane Goldisiu
si Lazaru Jonescu. Notariu substitutu:
Georgiu Dringou.

35. S'a facutu propunere din partea mai
multoru membrii ai dreptiunei, ca pentru re-
posatulu Georgiu Pop'a fostulu comite supremu
alu Comitatusu Aradu, — membru fundatoriu
si vicepresiedinte alu Asociatiunei — se se tie-
na parastasu.

Determinatu:

Pentru tineria parastasului in bise-
ric'a catedrala din Aradu se defige terminu
pe sambet'a din 16/28 martiu a. c. la 10
ore nainte de mediadi; cu arangiarea para-
stasului se insarcineza presidiulu drepti-
nei, si publiculu romanu va fi pofitu la a-
cestu parastasu prin anuciulu in diarele na-
tionale. —

36. Dlu perceptoriu Emanuilu Misiciu
referenza, ca DD. Dr. Iosifu Hodosiu si Sigis-
mundu Borlea, — membrii ai asociatiunei pe
viatia, au solvitu capitalele cate de 50 fl. obli-
gate in folosulu asociatiunei.

Determinatu:

Se ia spre sciintia, si se dispune a li
se restitu obligatiunile.

37. Totu D. perceptoriu raportaza: ca fo-
stulu protopopu alu Halmagiului si membru
alu asociatiunei, Petru Moldovanu — decu-
rundu a reposatu, far' a fi depusu capitalulu
de 50 fl. obligatu la asociatiune.

Determinatu:

Casulu mortii lu-se spre sciintia
D. protopopu alu Halmagiului Ale-
sandru Sialuti pe langa tramitarea
asociatiunei obligatore va fi recercatu,
pentru a mediloa escontentarea asociatiunei
din lasamentulu reposatului.

38. Dlu fiscalu alu asociatiunei si pleni-
potentiatulu dreptiunei in caus'a masei mosce-
nita de la reposatulu Iova Cresticiu — in ur-
marea decisului dreptiunei sub nr. 21 — pre-
sentedia contraptulu incheiatu cu comunitatea
Siri'a despre vinderea casei lasata asociatiunei
de Iova Cresticiu.

Determinatu:

Contraptulu incheiatu se ratifica fara
neci o observatiune.

Ne mai fiindu alte obiecte de desbatutu
siedint'a s'a inchisu; si protocolulu peste 1/2
ora cetindu-se, s'a autenticatu.

Datu ca mai susu.

Mirone Romanu m. p.
direct. secund.

Georgiu Dringou m. p.
notariu substit.

Stedint'a III

(ordinaria)

a dreptiunei Asociatiunei nationale romane A-
radane pentru cultur'a poporului romanu tiena
in Aradu, in 8 martiu nou, 1868.

Presiedinte: Mirone Romanu directoriu
secundariu.

Comembri: Dr. Atanasiu Siandoru, Ema-
nuilu Misiciu, Ioane Rosiu, Ioane Goldisiu si
Teodosu Serbu.

Notariu substitutu: Georgiu Dringou.

24. Dlu presiedinte directoru secundariu
face cunoscutu: ca Ilustritatea Sa Domnulu
Episcopu diecesanu alu Aradului Procopiu Ivaci-
coviciu a transpusu la asociatiunea nostra ca
daruire pusa la dispusiunea Ilustritei Sale
din partea guvernului tierei, unu tablou care
infaciseza actulu juramentulu la incoronarea
Maiestatei Sale Domnitoriului Imperatu si Rege
Francisou Josifu I.

Determinatu:

Tabloulu se primesce cu multiamita, si
se preda economatului la inventariu.

25. Dlu presiedinte directoriu secundariu
incunosciintieza, ca Ilustritatea Sa Domnulu
Episcopu diecesanu alu Caransebesului Ioane
Popassu a transpusu la asociatiunea nostra din
partea Ilustritatiei Sale 50 fl. v. a. cu scopu de
a se dispune cu sum'a aceta dupa statutele aso-
ciatiunei.

Determinatu:

Primindu-se ofertulu cu multiamita,
Ilustritatea Sa Domnulu Episcopu daruitoriu
alu Caransebesului Ioane Popassu, dupa a-
legere formala se dechiera de membru alu
asociatiunei pe viatia; despre ce Ilustritatea
Sa pe langa tramitarea diplomei se va in-
sciintia pe langa recomandarea asociatiunei
in spriginirea ulterioara a Ilustritei Sale;
— era insasi sum'a daruita de 50 fl. se de-
chiera de avere fundatiunala a asociatiunei;
ce perceptorelui se va face cunoscutu prin
estrasu protocolaru.

26. Dlu perceptoriu Emanuilu Misiciu
referenza, ca sum'a de 50 fl. daruita din partea
Ilustritei Sale Dlu Episcopu Ioane Popassu
o-a primitu si o-a indusu in diurnalulu percep-
toralu.

Determinatu:

In legatur'a numerului precedintese ia
spre sciintia.

27. Cu privire la determinatiunea aduna-
rei generale din 16/28 decembrie 1866 nr. 26.

Determinatu:

Dreptiunea dispune ca pentru repo-
satulu binefacatoriu alu asociatiunei Iova
Cresticiu in anulu aceta se se tiena para-
stasu in Siri'a in luna mortiloru ce cade pe
8/20. aprile, si spre acestu scopu se se re-
cerce do aicia Dlu protopopu alu Siriei Ge-
orgiu Popescu in sperantia, de a fi intimpina-
ta recercarea dreptiunei si in anulu ace-
sta cu bunavoiint'a esperiata in anulu tre-
cutu; apoi spelele neevitabile ale parastasu-
lui pana la sum'a de 10 fl. se asemna la per-
ceptoratu in dispusiunea si socota econo-
matului; in urma membrii asociatiunei si toti
alti binesimtitori voru fi din parte adrepti-
unei pofiti la acestu parastasu prin unu anu-
ciu in diurnalele nationale.

28. Dlu perceptoriu Emanuilu Misiciu
referenza despre starea casei asociatiunei cum
urmaza:

1. Cu finitulu anului trecut a remasu in
cassa 197 fl. 60 cr.
2. De la adunarea generala pana
acum au intratu 1303 fl. — „

sum'a 1500 fl. 60 cr.
Din sum'a aceta sunt nedisponibili 863 fl. 30 cr.

Remanu disponibili 637 fl. 30 „
S'au spesatu 416 fl. 1 „

Romanu disponibili 221 fl. 29 cr.

Determinatu:

Se ia spre sciintia.

29. Dlu Ioanu Goldisiu, ca fostulu notariu
alu dreptiunei, presenta o conta inca nepla-
tita de la Iuliu Breitriek negutiatoriu in Aradu
despre 2 fl. 18 cr. ca spese de cancelaria ale a-
sociatiunei.

Determinatu:

Sum'a de 2 fl. 18 cr. se asemna la
perceptoratu pentru platire.

30. Espirandu terminulu publicatu sub
Nr. 4 a. c. pentru darea supliceloru din partea
doritoriloru de a ocupa postulu notariulu la
Directiune, Dlu Directoriu secundariu presenta
4 suplici intrate pentru dobandirea acestui postu,
anume: alu Aureliu Petroviciu, juristu in anulu
alu II-le Iosifu Codreanu protocolistu la judeca-
toria colegiala a Districului Fagarasiu; Petru
Petroviciu, notariu comunulu in Comorisce, si
Teodoru Romanu; — apoi provoca membrii
presenti a purcede la alegere.

Determinatu:

Purcedendu-se la alegere din 6 voturi
s'a aflu 1 siedula alba, era din cele lalte 5
voturi: 1. pentru Codreanu, 2. pentru Ro-
manu, si 2. pentru Petru Petroviciu; — a-
si ne avendu nici unulu maioritate absoluta,
s'a facutu votare de nou, intre Petru Petro-
viciu si Teodoru Romanu; dintre cari din 6
voturi, a capetatu Romanu 2. — Petru Pe-
troviciu 3. — era o siedula a fostu alba;
dreptu-ce Petru Petroviciu sedechiera notariu
alesu alu dreptiunei pe anulu curinte
1867/8, punendu-i-se in detorintia, ca pana
la finea lunei curinte negresitu se vina pen-
tru a-si ocupa postulu. Despre care alegere
concurrentii ceia lalti pe langa retransmiterea
supliceloru sale si a adreseloru, se voru in-
sciintia. Dlu Teodoru Serbu din cause ca la
actulu alegerii acesteia pe siedint'a de astadi
nu au fostu chiamati toti membrii directi-
nei, — nu afla de competente siedint'a de a-
cum a alege notariu, si cere votulu seu sepa-
ratu in acestu intielesu a se insemna la pro-
tocolu.

31. Cu referentia la decisulu adunarei
generali din 1868 nr. 12 se propune a se de-
schide concursu pentru impartirea stipendiiloru
la studintii seraci.

Determinatu:

Pe basca decisului citatu se deschide,
si pe calea foiloru nationali se va publica
concursu pentru urmatoarele 7 stipendii; si
anume pentru 2 cu 60 fl. . . 120 fl.
3 „ 80 fl. . . 240 „
2 „ 120 fl. . . 240 „
Summ'a . 600 fl.

Suplicantii pana la 1 maiu st. nou voru ave
a da la aceta directiune rogamiintele loru
providute cu urmatoarele: 1 Testimoniu de
frecuentare si progresu de pe semestrulu I.
alu anului curinte; 2 Testimoniu de pauper-
tate; 3. Dechiarare, daca mai are de undeva
ajutoriu, si catu? Pentru censurarea suplice-
loru ce vor se intre, se compune o comisiune
din DD. Dr. Atanasiu Siandoru, Ioane Po-
poviciu Deseanu, Emanuilu Misiciu, Ioane
Rosiu, si Ioane Goldisiu, cu insarcinare de
a raport'a la siedint'a directiunale din
10 maiu a. c.

Pentru dobandirea vre unui stipendiu se
presinta 3 suplice, si anume; a lui Vasiliu Bor-
dasiu juristu in anulu alu III. in Oradea-mare
Vasiliu Olariu studinte de a VI clas. gimn. in
Beiusiu, si a lui Constantinu Gligorescu stud.
de a IV clas. gim. in Aradu.

Determinatu:

Suplicantii pe langa restituirea roga-
minteloru se indruma a le instrua acele cu
documinte recerute prin decisulu de sub
nrulu precedinte 31 observandu terminulu
defectu acolo.

33. Cu privire le acea, ca terminulu ce-
lei mai de aproape siedintie ordinare drepti-
nala cade chiaru pe diu'a de Pasei, s'a

Determinatu:

Dreptiunea decide, ca siedint'a ordi-
naria directiunala ce aru cade pe 12 aprile
a. c. se se tiena in 19 aprile a. c. la 4 ore
dupa mediadi, si despre aceta se se inescin-
tieze toti membrii directiunei.

34. Cu privire la urgentia espeditiuni-
loru, ce sunt de a se face din siedint'a de a-
stadi.

Determinatu:

Pentru autenticarea protocolulu acestei
siedintie se defige terminu pe 11 a lunei
curinte la 6 ore sera.

Dupa care ne mai fiindu alte obiecte
de pertractatu siedint'a s'a inchisu.

Protocolulu acestei siedintie in presint'a
Dloru Mirone Romanu, Ioane Rosiu, Ioane
Goldisiu, Teodoru Serbu si Georgiu Dringou,
s'a cetitu si autenticatu.

Aradu in 11 martiu nou 1868.

Mirone Romanu m. p.
direct. secund.

Georgiu Dringou m. p.
notariu substit.

Publicatiune.

In urmarea decisului adunarei generali
din 1867 sub nr. 12 se deschide concursu pen-
tru urmatoarele stipendii, si anume:

- 1) pentru 2 cu 60 fl. 120 fl.
- 2) „ 3 cu 80 „ 240 „
- 3) „ 2 cu 120 „ 240 „

Summ'a 600 fl.

Suplicantii pana la 1 maiu st. n. a. c.
voru ave a-si asterne suplicele la aceta direp-
tiune, providute cu urmatoarele documinte:

1. Testimoniu de frecuentare si progresu
de pe semestrulu I. alu anului curinte.
2. Testimoniu de paupertate.
3. Dechiaratiune: daca mai are de unde-
va ajutoriu, si catu?

Datu din siedint'a dreptiunei asociati-
unei nationale aradane pentru cultur'a poporu-
lui romanu, tiena in Aradu, in 8 martiu
nou 1868.

Mirone Romanu m. p.
direct. secund.

Georgiu Dringou m. p.
notariu substit.

Romania.

Bucuresci 23 martiu (telegramu.) Ca-
merile si-au amenatu siedintiele pentru cateva
septemani. — Otarierea in caus'a drumului de
feru s'a amenatu asisdere.

Pentru serbatorea rom. catolica
findu tipografi'a inchisa, arlu ven. va
aparé domineca.

Cateva corespundintie mici pentru cari
seu nu fu spatiu, le vom intrebuintia si
ceremu indulgentia dloru corespundintii.
Redactiunea.

Viena, 24 martiu. Burs'a de sera de
la 23 l. c. Imprumutele de statu cu 5% 53.80,
—54.20. Obleg. desarcinarii de pamentu ung.
70.75, — 71.25; transilv. 66.25 67.—; Ban-
temes. 70.—, —70.50; bucovin. 64.25,—64.75.
Galbenulu 5.45 — 5.46; Napoleondori 9.23
9.24; Imper. rusesci 9.40, 9.45; Argintulu
113.——113.25.

Insertiuni.

Fabric'a de machine si insti-
tutul pentru zidirea moriloru.

alui

WINTZHEIMER & PINI

in Viena, Landstrasse, Hauptstrasse,
nr. 20 si 22

recomanda produptele loru precum tote unelte
pentru mori arteficiose, machine cu vaporu,
transmissiuni si alte unelte de fabrice si pentru
machinari cu vaporu. 5 (3—3)